

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU

ANTALYA İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
TERÖRLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
NEZARETHANESİ ZİYARET RAPORU

(Rapor No: 2021 / 13)

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 31.08.2021 tarih ve
2021/208 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.)

İçindekiler

KISALTMALAR	2
A. GİRİŞ.....	3
B. NEZARETHANEDE YAPILAN İNCELEMELER.....	4
C. DEĞERLENDİRMELER VE TAVSİYELER	7
C.1. Antalya İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler.....	7

KISALTMALAR

BM : Birleşmiş Milletler

CAT : Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme

COVID-19 : Yeni Koronavirüs Hastalığı

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol

TİHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

A. GİRİŞ

1. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı: "Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır."
2. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
3. 6701 sayılı TİHEK Kanunu'nun 9/1-ı hükmü uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında bulunmaktadır. Mezkur Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: "İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi" ifade etmektedir.
4. Suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığı halinde kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda (CMK) yer almaktadır. CMK'nin 99'uncu maddesinde "Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği" hükme bağlanmıştır.
5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre nezarethane; "Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri" ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı TİHEK Kanunu'nun 9/1-j hükmünde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirme görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek, TİHEK'in görev ve yetki alanı kapsamındadır. Bu bağlamda, Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine Kurum tarafından habersiz ziyaret gerçekleştirilmiştir.
7. Ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Antalya Valiliğince görevlendirilen 1 psikolog ve 1 doktor heyete eşlik etmiştir.
8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun ziyaret takvimine ilişkin 09.02.2021 tarih ve 147 numaralı kararı ve 2274 sayılı TİHEK Başkanlık oluru üzerine 04.06.2021 tarihinde Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü Nezarethanesine gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin; ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

B. NEZARETHANEDE YAPILAN İNCELEMELER

9. Antalya Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binası içinde Terörle Mücadele, Narkotik Suçlarla Mücadele, Asayiş, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüklerine ait nezarethaneler yer almaktadır.
10. Nezarethane ziyareti saat 24.00'te habersiz şekilde gerçekleştirilmiştir. Ziyaret kapsamında Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü Nezarethanesinde inceleme ve görüşmeler yapılmıştır.¹
11. Şubede müdürü dâhil, 9'u kadın olmak üzere 187 personel çalışmakta olup kadın personel sayısının yeterli olduğu belirtilmiştir.
12. Personele karşı başlatılmış bir soruşturma yoktur.
13. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde 8 nezarethane, 16 kamera mevcuttur.
14. Şube Müdürlüğüne ait nezarethane 8 adet oda vardır. Toplam kapasite 40 kişidir. Nezarethane odalarının; eni 3,50 metre, boyu 3,50 metre, yüksekliği 5,70 metre ölçülerindedir.
15. Fazla sayıda şüpheli olması durumunda Antalya Emniyet Müdürlüğü'nün diğer şubelerine ait nezarethaneler kullanılmaktadır.

¹ Bkz. https://www.ohchr.org/Documents/Publications/NPM_Guide_EN.pdf (Sayfa 21'de gece ziyareti yapılabileceği belirtilmiştir.)

16. Sanık Hakları Formu dışında nezarethanelerin yer aldığı koridor duvarında nezarethane talimatı, Yakalama Gözaltına Alma İfade Alma Yönetmeliği ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi asılı bulunmaktadır.
17. Özgürlüğünden mahrum bırakılan yabancı uyruklu şahıslara tahkikatı yürüten birimlerce tercüman tahsisi yapılmaktadır. Farklı dillerde Sanık Hakları Formları mevcuttur.
18. Şube Müdürlüğüne ait nezarethanede havalandırma sistemi bulunmaktadır. Isıtma/soğutma tavan tipi klimalar ile sağlanmaktadır. Tutulananın isteği ve ihtiyacına göre görevli personel tarafından oda ısısı ayarlanabilmektedir.
19. Şube Müdürlüğüne ait nezarethanenin temizliği, temizlikten sorumlu personel tarafından haftalık olarak düzenli yapılmaktadır.
20. Nezarethane içerisinde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yeri bulunmakta olup; oturma yerleri yumuşak ve pamuklu şilte ile kaplıdır. Battaniye ve yastıklar, şüpheli nezarethaneden ayrıldıktan sonra yıkatılıp dezenfekte edilerek tekrar kullanıma hazır hale getirilmektedir.
21. Kurumda tıbbi personel bulunmamaktadır. Sağlık ile ilgili acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezine haber verilerek ilk müdahale 112 Sağlık personeli tarafından yapılmaktadır. Sevk durumuna sağlık personeli karar vermektedir.
22. Düzenli ilaç kullanan şüphelilere ait ilaçlar nezarethane görevlisi tarafından muhafaza edilerek kullanım zamanı geldiğinde tutulana verilmektedir.
23. Nezarethane odaları belirli aralıklarla şüphelinin girişinden önce ve çıkışından sonra dezenfekte edilmektedir.
24. Gözaltına alınan şahısların yemekleri anlaşmalı yemek şirketi tarafından üç öğün olarak verilmektedir. Diyet beslenmesi gerekenler ile vegan/vejetaryen ve çocukların özel beslenme ihtiyaçları karşılanmaktadır. Şahısların kantin veya markete erişim olanağı bulunmamaktadır.
25. Şüpheli şahısların içme suyu ihtiyacı kapalı pet şişeler ile karşılanmaktadır.
26. Şüpheli şahıslar acil ihtiyaçlarını 24 saat esasına göre çalışan nezarethane görevlisine iletebilmektedir.
27. Nezarethanenin Emniyet Müdürlüğü binasının bodrum katında olmasından dolayı özgürlüğünden mahrum bırakılan engelli şahısların nezarethaneye getirilebilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak engelli bireylerin kullanımına uygun tuvalet mevcut değildir.
28. Nezarethanede görev yapan personelin soğukkanlı, tecrübeli, insan psikolojisinden anlayan insan hakları alanında eğitim almış personel arasından seçildiği Müdürlükçe ifade edilmiştir.

29. Nezarethanede 24 saat esasına göre görevli erkek personel bulunmaktadır. İhtiyaç olması halinde kadın personel görevlendirilmesi yapılmaktadır.
30. Nezarethanede 16 adet güvenlik kamerası bulunmakta olup; kameraları izlemek için 24 saat esasına göre görevli personel bulunmaktadır. Kameraları izlemek için ayrı oda mevcuttur.
31. Nezarethanede bulunan güvenlik kameraları 30 günlük kayıt kapasitelidir. Sistem otomatik olarak eski kaydı silerek yerine yeni kayıt yapmaktadır. Nezarethanede önemli olaylar olması durumunda kayıt yedekleme yapılmaktadır.
32. Nezarethanede 1 adet İfade Alma Odası bulunmakta olup teknik cihazlarla izlenebilmektedir.
33. Nezarethanede 1 adet Müdafî Görüşme Odası bulunmaktadır. Müdafî Görüşme Odasına ses geçirmeyen yalıtım yapılmış olup müdafî ve şüphelinin görüşmesi için 1 adet masa ve yeterince sandalye mevcuttur.
34. Kadın ve erkeklere ait ayrı 2 tuvalet ile tek banyo bulunduğu, banyoda duş başlıklarının sabit olduğu, güvenlik için uygun olduğu görülmüştür.
35. Nezarethane defteri incelendiğinde kayıtların düzenli olarak tutulduğu, ancak müdafî isimlerinin defterde yer almadığı görülmüş; bunların ayrıca dosyalarında tutulduğu bildirilmiştir.
36. Nezarethane alanından tuvaletlere açılan koridorun kamera açısı dışında kaldığı, kör nokta bulunduğu görülmüştür.
37. Gece nöbetine kalan personele idarece yemek hizmetinin sağlanmadığı, yemekhanenin açık olmadığı, personelin kendi imkânları ile dışarıdan yemek aldıkları, bu konuda sıkıntılar yaşandığı Müdürlük personeli tarafından ifade edilmiştir.
38. Nezarethanede tutulan iki erkek ile birebir görüşme gerçekleştirilmiştir.
39. Tutulan iki kişiden biri konuşmak istememiştir. Konuşan kişi; kötü muamele görmediğini, avukatı ve ailesi ile görüşme yaptığını, nezarethane ile ilgili herhangi bir şikâyetinin olmadığını, yemek ve su sıkıntısı olmadığını, tuvalet ihtiyacı gidermede sıkıntı yaşamadıklarını, ancak havalandırmanın yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

C. DEĞERLENDİRMELER VE TAVSİYELER

C.1. Antalya İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler

40. İl Emniyet Müdürlüğü Binasının yeni olduğu ve fiziki şartlarının iyi olduğu görülmüştür.
41. Ziyaret gece habersiz gerçekleştirildiği için personelin yönetimle gerçekleştirdiği temaslar süresince Ana Nizamiye Kapısında yaklaşık bir saatlik bekleme yaşanmış olsa da Müdürlük personelinin ziyaret boyunca işbirliğine yönelik tutumları memnuniyetle karşılanmıştır.
42. Nezarethane bölmelerinde yeterli doğal ışığın sağlanması,
43. Nezarethane defterinde alıkonulan kişilere ilişkin müdafî isimlerinin kayıtlarda yer alması,²
44. Kameraların koridordaki kör noktalar bertaraf edilecek şekilde yerleştirilmesi,
45. Müdürlükte görev yapan personele gece vardiyasında yemek hizmetlerinin sağlanması,³ hususları tavsiye edilmektedir.

² Bkz. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği, madde 12.

³ Bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8611220&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5>